

Bank Polski

Czy świat niskich stóp procentowych jest bezpieczny?

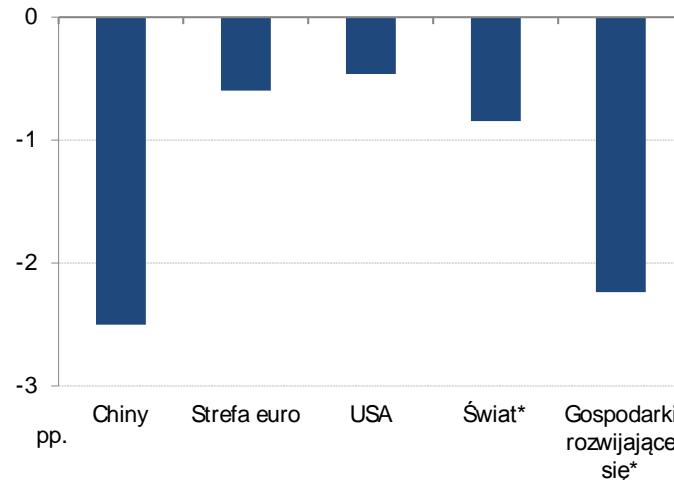
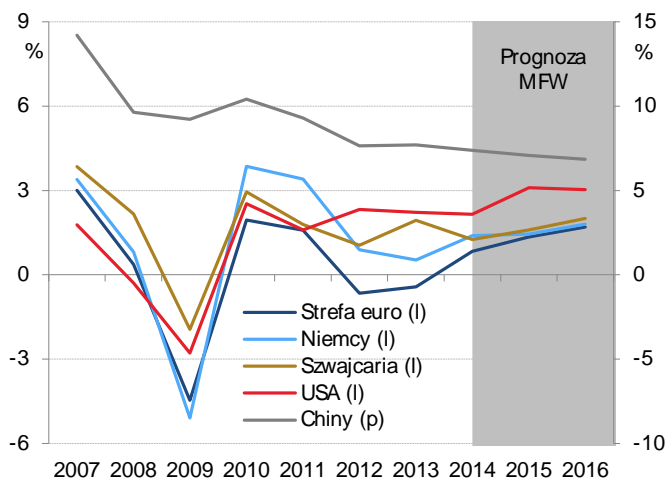
Europejski Kongres Finansowy

Paweł Borys, PKO Bank Polski

Sopot, dnia 24 czerwca 2015 r.,

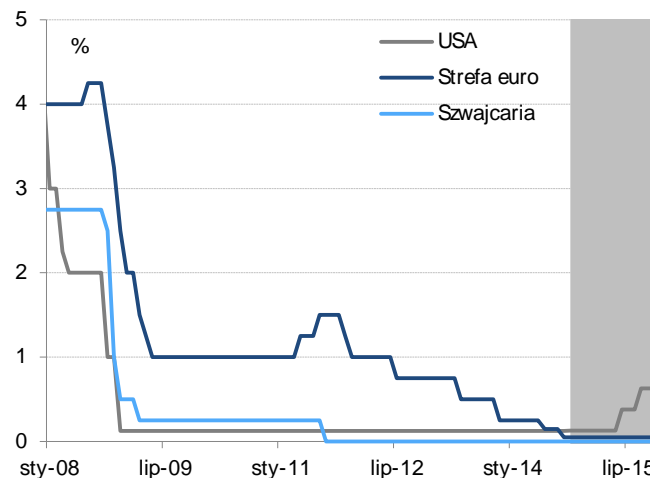
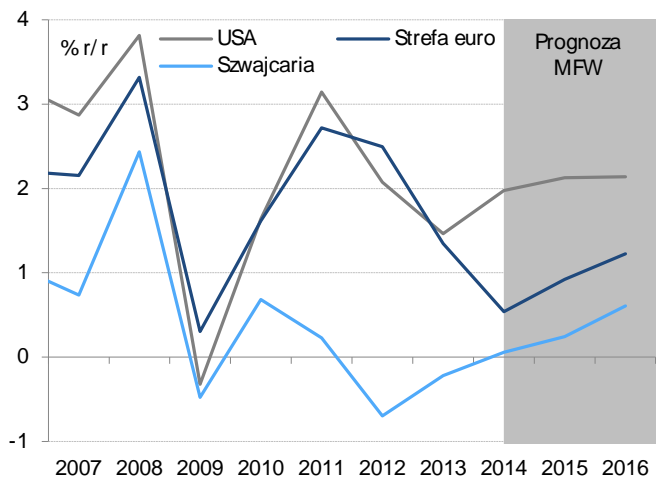
Stabilny i solidny wzrost PKB w USA, spowolnienie w Chinach i stagnacja gospodarcza w strefie Euro przy...

... wyraźnym spadku potencjału gospodarek rozwijających się oraz rozwiniętych na przestrzeni ostatnich 10 lat

Środowisko niskiej inflacji, której towarzyszy...

... desynchronizacja cyklu polityki pieniężnej

* Średnia ważona nominalnym PKB PPP; Próba 35 gospodarek wytwarzających 88% Światowego PKB PPP.

Globalna nadwyżka oszczędności nad inwestycjami = Środowisko niskich stóp wzrostu PKB i zwrotu z inwestycji

Wzrost wycen aktywów, proces *delewarowania* i wysokie stopy oszczędności w Azji powodują wzrost globalnych oszczędności brutto oraz nierówności (oszczędności brutto, % PKB) ...

Źródło: Word Economic Outlook

... który przy awersji do ryzyka i niższym popycie inwestycyjnym tworzy nadwyżkę oszczędności tzw. „*Savings glut*” (oszczędności minus inwestycje w krajach rozwiniętych, % PKB)

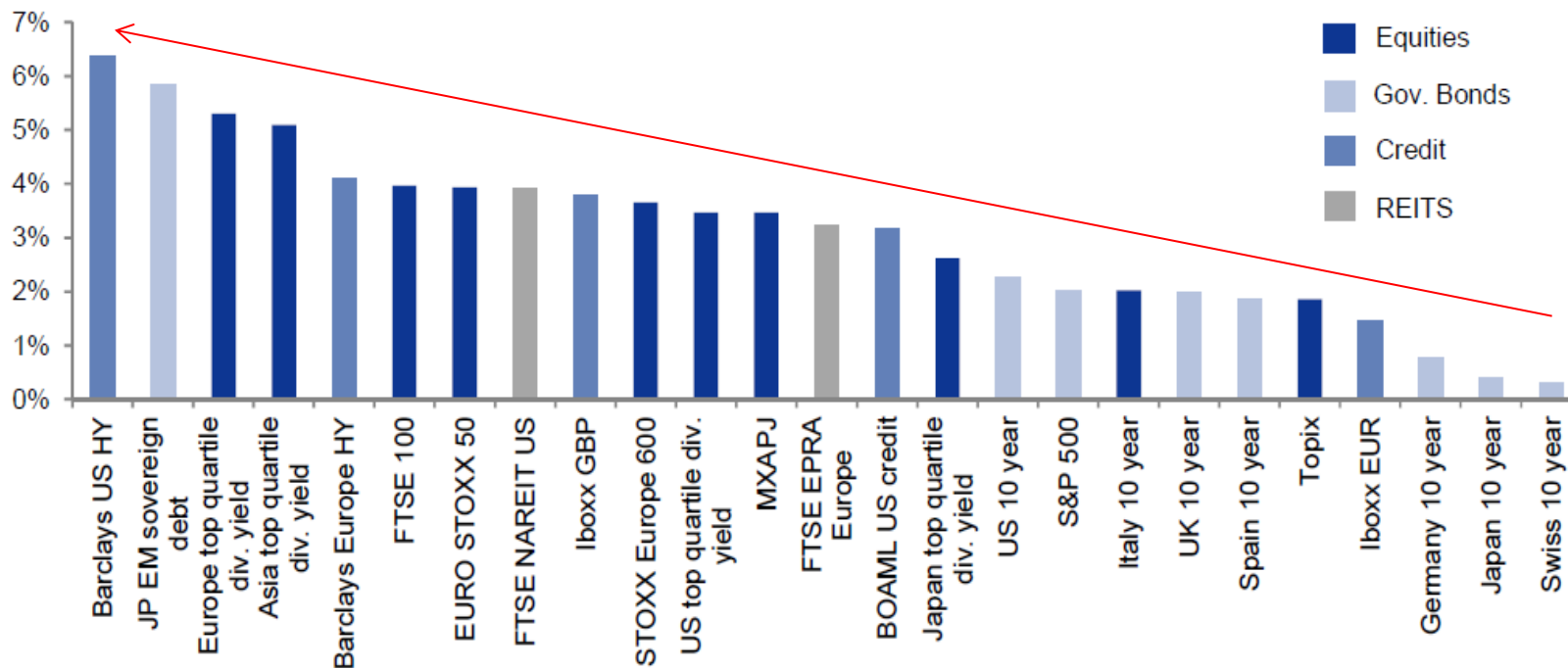
Źródło: Word Economic Outlook

- Od kryzysu finansowego widoczny jest wzrost globalnych oszczędności brutto, który może być kontynuowany także w najbliższych latach. Głównym motorem tego wzrostu są Chiny, gdzie oszczędności kształtują się na poziomie ok. 49% PKB (przy rosnącym udziale tej gospodarki w strukturze światowego PKB).
- Wzrost salda oszczędności netto (% PKB; oszczędności minus inwestycje) w gospodarkach rozwiniętych wynika w głównej mierze ze spadku inwestycji (% PKB) i wzrostu poziomu oszczędności brutto (% PKB) stanowiących rezultat pokryzysowego *delewarowania* w tych gospodarkach.
- Spadek oczekiwanego wzrostu gospodarczego powoduje spadek zaufania przedsiębiorców i wzrost awersji do ryzyka, które w połączeniu z niskimi stopami zwrotu powodują osłabienie inwestycji. Ryzyko takiego „*vicious cycle*” widoczne jest szczególnie w strefie Euro, zagrożonej deflacją. Rośnie ryzyko „*policy failure*” nieskuteczności polityki pieniężnej w pobudzeniu wzrostu bez reform strukturalnych (zwłaszcza rynku pracy) i stymulacji fiskalnej.

No risk, no yield

Inwestorzy są zmuszeni do podejmowania coraz większego ryzyka, aby generować zyski

No risk, no yield – inwestorzy muszą przenieść się wyżej na krzywej ryzyka, aby generować zyski

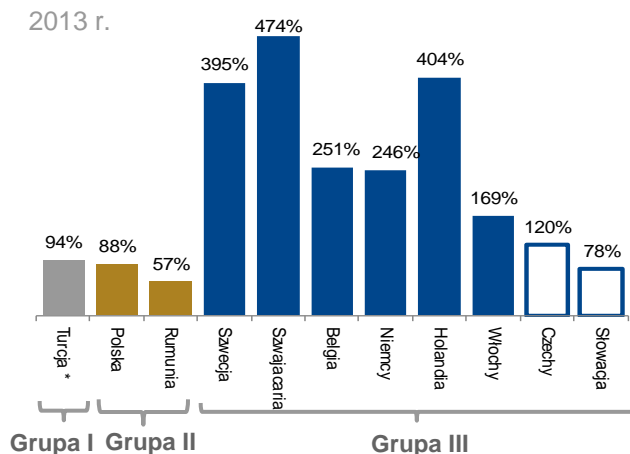
Główne parametry rynków bankowych wg. krajów

Grupa I – utrzymany wysoki poziom stóp procentowych.

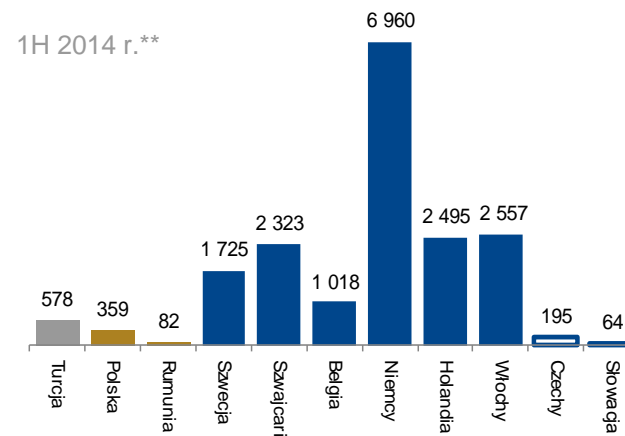
Grupa II – po 2008 roku obniżono poziom stóp procentowych, ale pozostają one na poziomie wyższym niż w Grupie III.

Grupa III - od 2008 roku stopy procentowe kształtują się na bardzo niskim poziomie, tj. aktualnie ok. 0% lub poniżej.

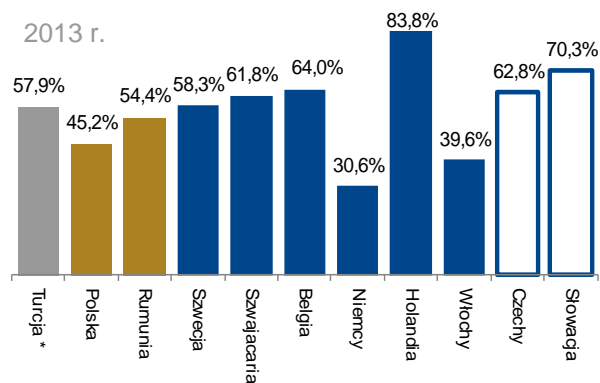
Aktywa sektora bankowego (%PKB)

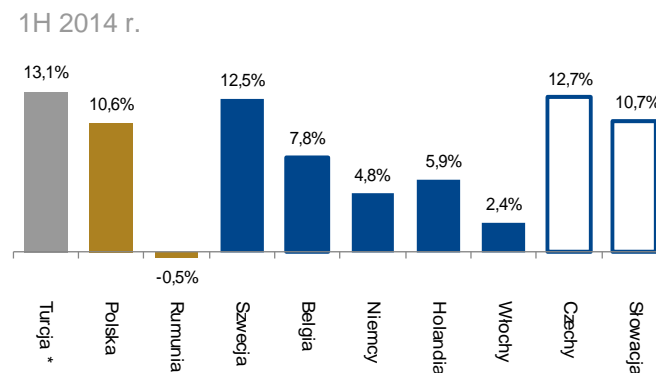
Aktywa ogółem (mld EUR)

Koncentracja rynku - udział TOP5 w aktywach ogółem

ROE

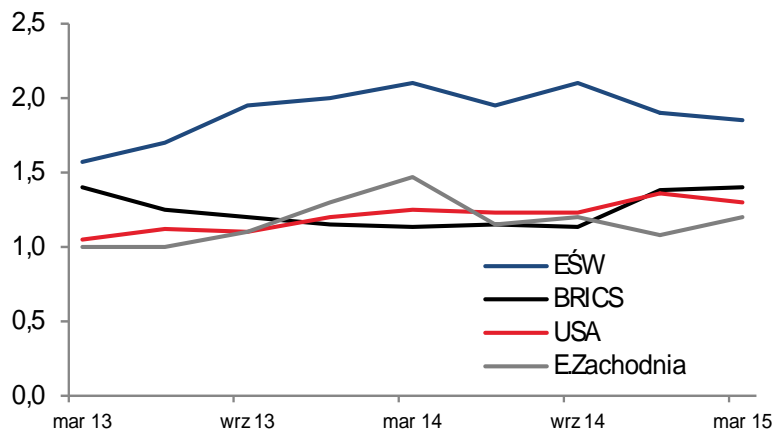
- Sektory bankowe Grupy I i II: (1) relatywnie małe (wg sumy bilansowej i relacji aktywów do PKB), (2) poziom koncentracji porównywalny z sektorami bankowymi Grupy III.
- Rentowność sektorów bankowych Grup I-III pozostaje na relatywnie niskim poziomie w relacji do poziomu kosztu kapitału własnego. Relatywnie wyższą rentowność osiągają banki z krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

*Turcja: szacunek DST na podstawie danych: The Banking System in Turkey, Yearly Statistics - 1959-2013, SNB (Banks in Switzerland 2013 r.); ** Polska, Czechy, Słowacja: 2014 r.; Turcja, Szwajcaria: 2013 r.

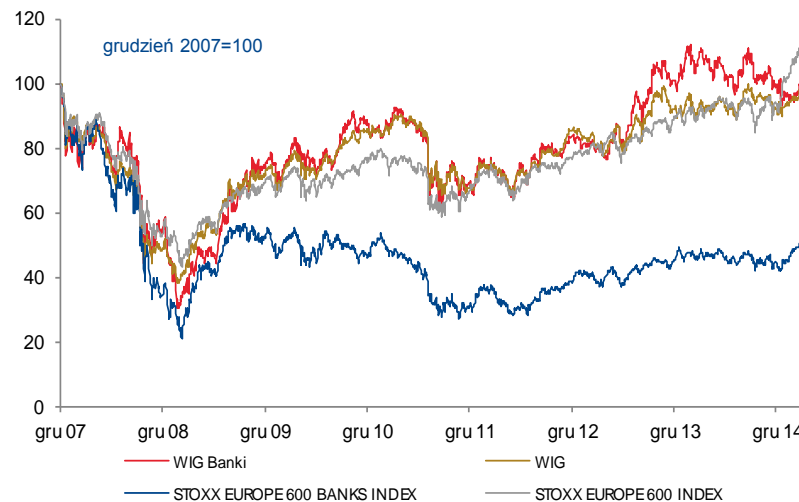
Źródło: EBC, Eurostat, TCB, Swiss Bankers Association

Wyższa rentowność banków z Europy Środkowo-Wschodniej nadal znajduje odzwierciedlenie w wyższej wycenie rynkowej

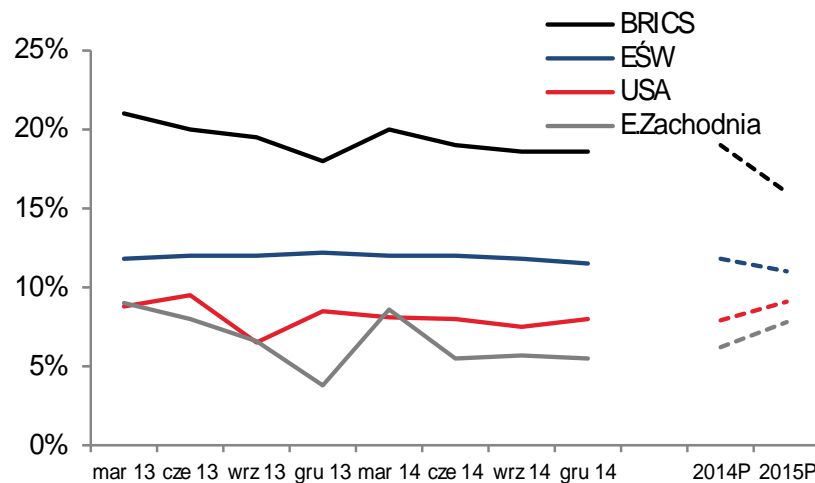
P/BV (banki wg regionów)

Indeksy giełdowe, Polska i Europa

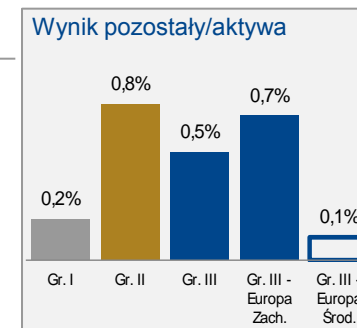
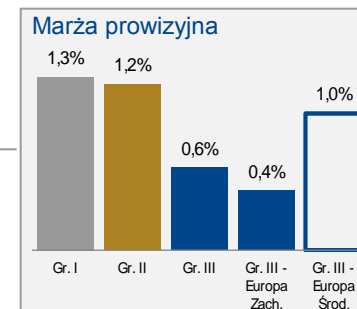
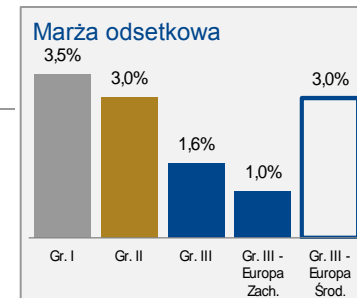
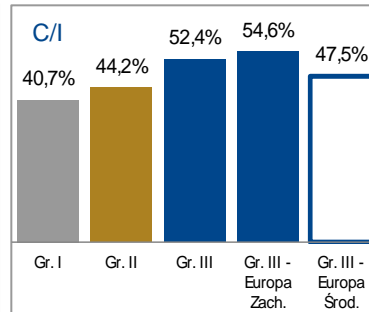
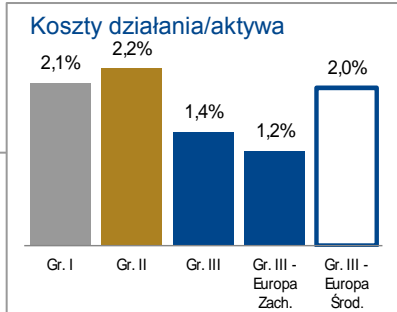
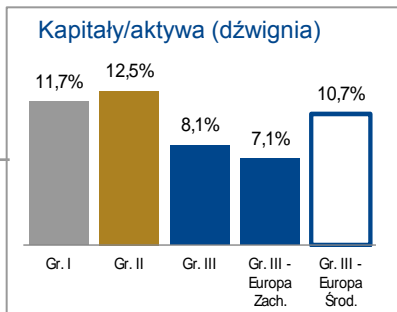
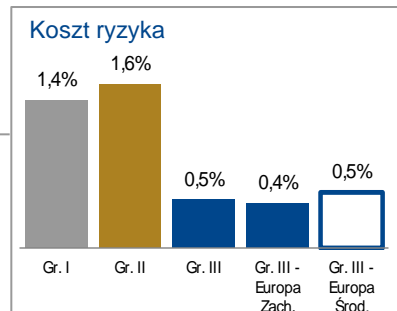
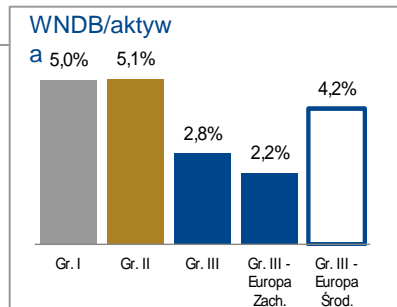
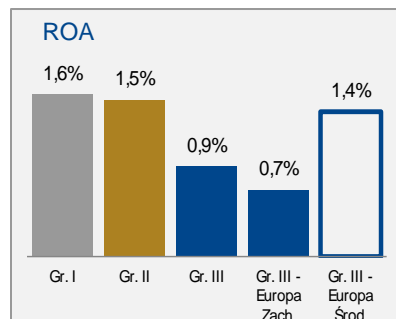
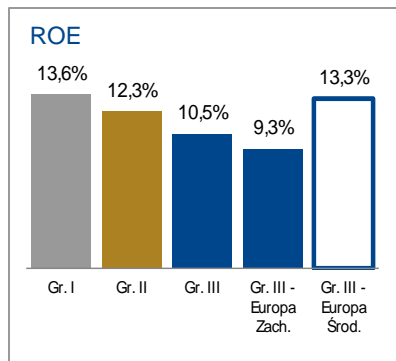

ROE (banki wg regionów)

Poziom stóp procentowych i dojrzałość rynku głównymi determinantami rentowności

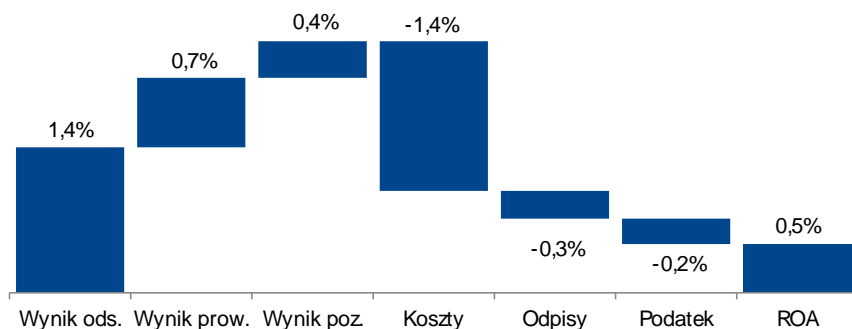
% średnich aktywów
2014*

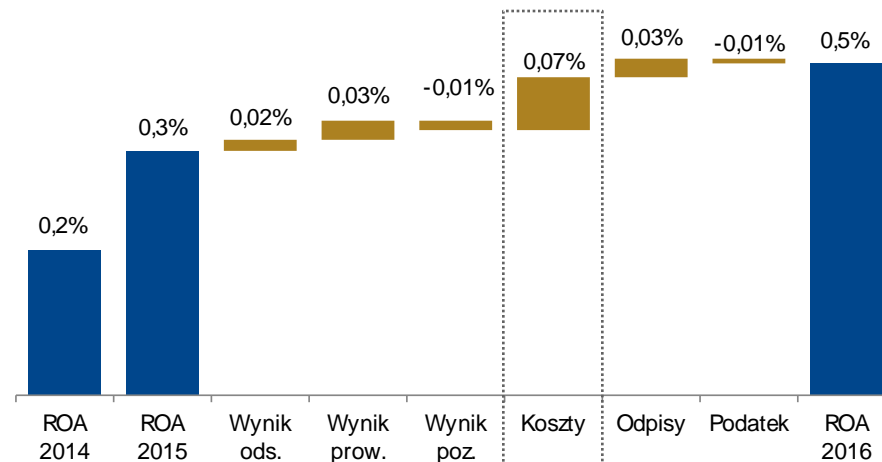
Perspektywa banków z Europy Zachodniej i Północnej – zwiększanie rentowności poprzez dalszą poprawę efektywności kosztowej

Dezagregacja oczekiwanego poziomu ROA europejskiego sektora bankowego, 2016 r.

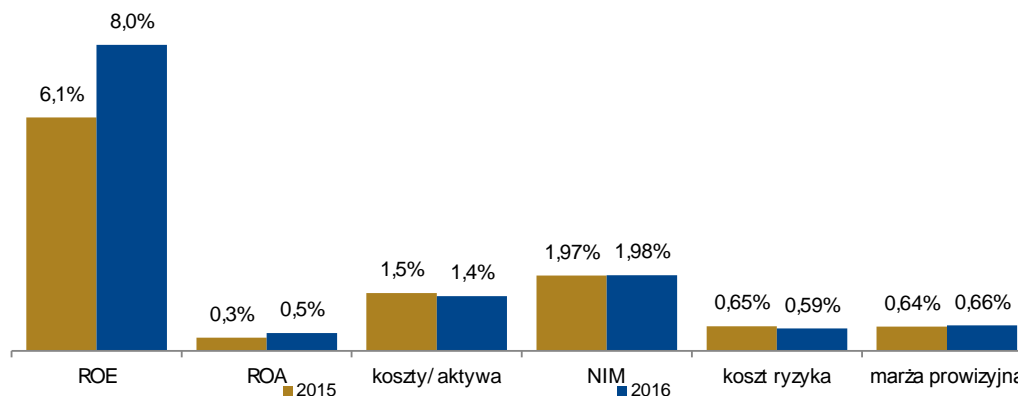
% średnich aktywów

Rekoncyliacja oczekiwanej zmiany rentowności aktywów (2016/2015)

Oczekiwany poziom głównych wskaźników finansowych

Wyniki banków pod presją niskich stóp procentowych, wyzwań regulacyjnych i zmiany potrzeb klientów - konieczność transformacji modelu dochodowości banków

Środowisko niskich stóp procentowych

- presja na marżę odsetkową;
- wyższe koszty utrzymywania buforów płynności;
- brak możliwości realizowania dodatkowych przychodów z tytułu niedopasowania terminowego w warunkach płaskich krzywych dochodowości;
- ryzyko spadku wyniku odsetkowego - reinwestycje portfela papierów wartościowych;

Zaostrzenie wymogów regulacyjnych

- wyższe wymogi kapitałowe i płynnościowe; wzrost udziału finansowania długoterminowego i jego kosztu (pakiet CRD IV);
- koszty gwarantowania depozytów, w tym związane z udziałem w systemie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków (dyrektywy BRR i DGS);
- regulacje z obszaru ochrony konsumenta (MCM, MiFIDII);
- istotne zmiany MSSF 9 (Instrumenty finansowe) i MSSF 15 (Przychody z umów z klientami);

Digitalizacja usług bankowych

- presja na marże prowizyjne;
- presja na koszty tradycyjnego modelu dystrybucji;
- konieczność inwestycji w nowe technologie i procesy;

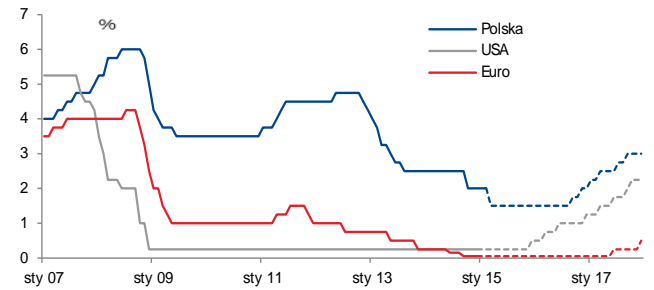
Starzejące się społeczeństwo

- zmiany w strukturze demograficznej i związana z tym konieczność dostosowania oferty produktów i usług;
- ryzyko długoterminowej stabilności finansów publicznych oraz dynamiki wzrostu dochodów;

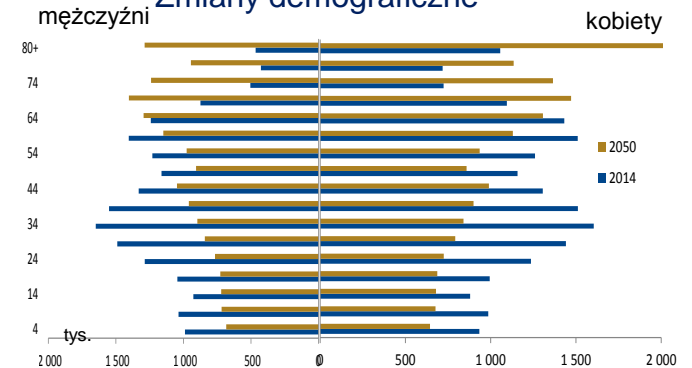
Presja konkurencyjna i dezintermediacja

- nowi gracze na rynku, w tym z sektora pozafinansowego - konkurencja ze strony telekomów, spółek technologicznych i podmiotów parabankowych;
- konkurencja w sektorze finansowym o wysoko wykwalifikowanych pracowników.

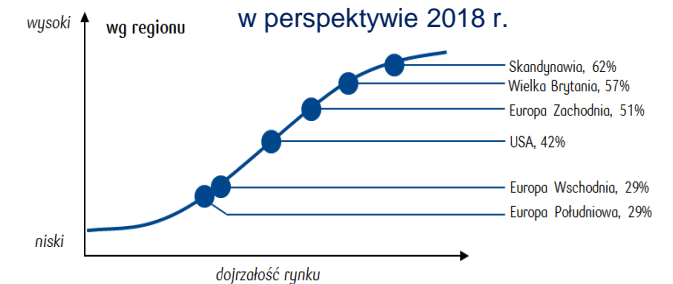
Zmiany stóp procentowych

Zmiany demograficzne

Prognozowany udział przychodów banków ze sprzedaży w kanałach elektronicznych w przyroście nowych przychodów

Perspektywa globalna

- Niskie stopy procentowe to oznaka słabości światowej gospodarki.
- Tani pieniądz nie buduje wartości-ucieczka do przodu.
- Niskie stopy zwrotu zachęcają do nadmiernego ryzyka tworząc nowe zagrożenia, w tym dla sektora finansowego.

Perspektywa lokalna

- Polski sektor finansowy pod dużą presją niskich stóp procentowych, technologii i regulacji ulega transformacji.
- Dochodowy sektor bankowy to błogosławieństwo, a nie przekleństwo, ale banki przegrywają wizerunkowo.
- Czy rachunki oszczędnościowe to nie inne oblicze wojny depozytowej i moral hazard?